

Svenska kyrkan

Kyrkokansliet

Uppsala 14 mars 2005
Handläggare: Erik Nordin,
Marie Hård

Dnr Ks 2005:0250
Regeringen
Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Svenska kyrkans redovisning för år 2004 angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen

Svenska kyrkan får med anledning av vad som sägs i överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan i februari 2000 och villkor i regeringsbeslut Ku2003/2590/Sam angående anslag 28:27 lämna följande redovisning, på Kyrkostyrelsens uppdrag antagen av Kyrkofondens styrelse den 14 mars 2005.

Uppdraget

Citeras ur överenskommelsen staten – Svenska kyrkan februari 2000:

”Svenska kyrkan skall årligen inlämna en redovisning till regeringen (kulturdepartementet) i frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena. Av redovisningen skall bl.a. framgå hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts och vilka resultat som har uppnåtts. Vidare skall redovisningen innehålla en redogörelse avseende kompetens i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena samt tillgänglighet till de kyrkliga kulturminnena. Även överlåtelse och rivningar av kyrkobyggnader samt nybyggnad av kyrkobyggnader skall redovisas. Redovisningen skall göra det möjligt att bl.a. göra en uppföljning och utvärdering av den kyrkoantikvariska ersättningen från såväl ekonomisk som antikvarisk synpunkt. Vidare skall den ge en överblick och möjlighet att följa upp hur kraven på kompetens respektive tillgänglighet enligt 2 och 3 §§ har tillgodosetts.

Redovisningen skall avse såväl central som regional nivå och skall dessutom innehålla en sammanfattande bedömning. Redovisningen skall lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 mars varje år, med början år 2001. I fråga om den

Svenska kyrkan

Postadress: 751 70 Uppsala. Besöksadress: Sysslomansgatan 4
Telefon: 018-16 95 00. Telefax: 018-16 96 40. Internet: www.svenskakyrkan.se

kyrkoantikvariska ersättningen skall redovisningen lämnas första gången år 2003.” (1 mars har i regleringsbrevet ändrats till 1 april.)

Sammanfattande bedömning

Svenska kyrkan konstaterar att arbetet med att fördela den kyrkoantikvariska ersättningen nu löper rutinmässigt, och att engagemanget och arbetsinsatserna på olika nivåer är omfattande. Stiften skaffar sig efterhand kompetens och söker sig i samarbete med kulturmiljövården arbetsformer som målmedvetet skall nyttiggöra pengarna för de avsedda ändamålen. Ett viktigt led i detta är arbetet med vård- och underhållsplanering som har kommit en bit på väg, och den pågående processen utvärderas nu i samarbete med Riksantikvarieämbetet.

Behovet av ersättning dokumenteras av att den av länsstyrelserna tillstyrkta ansökningsvolymen vida överstiger tillgängliga medel. Bl.a. brist på hantverkare och konsulter och svårigheter för församlingarna att finansiera sin andel av kostnaderna gör att genomförande av insatser ofta drar ut på tiden, vilket gör att det fortfarande finns en viss eftersläpning i förbrukningen av anslaget. För att hinna i kapp har stiftet från 2003 tilldelats beslutsramar som överstiger anslaget.

Samarbetet mellan kyrkans och kulturmiljövårdens företrädare är överlag mycket gott. Samrådsgrupperna har i de flesta fall byggt upp fungerande rutiner och stöder arbetet och skapar samförstånd. Det tekniska systemet för hantering av beslut och betalningar, PHS, fungerar nu även för utbetalningar, och ger löpande möjligheter att följa upp arbetet. Kyrkokansliet har påbörjat sin organisations- och resursuppbyggnad inom kulturmiljöområdet. Stora satsningar sker på uppföljning och uppbyggnad av beslutsunderlag för att hantera det kyrkliga kulturarvet, och för ställningstaganden om kostnader och ansvarsfördelning.

Underlag för redovisningen av regionala förhållanden

- Svenska kyrkans projekthanteringssystem (PHS) används för ärendehantering, beslutsredovisning, statistikproduktion och från 2004 även för ekonomihantering av kyrkoantikvarisk ersättning.
- En enkät har under januari/februari besvarats av stiftet.
- Konferenser och täta löpande kontakter under året med stifts- och länsstyrelsehandläggare.
- De regionala samrådsgruppernas rapportering till centrala samrådsgruppen.

Samrådsgrupperna

Rapport från Centrala samrådsgruppen

Sammansättningen av Centrala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet har förändrats under år 2004. Biskop Lars-Göran Lönnemark har avgått med pension den 1 september. Han efterträds av biskop Ragnar Persenius, Uppsala stift. Kyrkostyrelsen har under våren utsett ordföranden i Kyrkofondens styrelse civilekonom Bertil Persson att ingå i Centrala samrådsgruppen. Därutöver företräds Svenska kyrkan av enhetschef Lena Källgren Rommel, förbundsdirektör Torbjörn Zygmunt och fastighetskonsulent Märta Lilja. Riksantikvarieämbetet företräds av riksantikvarie Inger Liliequist med överantikvarie Per-Magnus Nilsson som ersättare samt av avdelningschef Sven Göthe, enhetschef Anita Bergensträhle-Lind och förste antikvarie Ulf Gyllenhammar. För kanslifunktionen svarar Svenska kyrkan genom planeringssekreterare Inger Göthson som även för protokoll över Centrala samråds-gruppens och arbetsutskottets sammanträden. Centrala samrådsgruppen har haft tre sammanträden under året och arbetsutskottet har haft två sammanträden. Vid sitt sammanträde den 6 oktober beslutade Centrala samrådsgruppen att lägga ner arbetsutskottet och i stället öka antalet sammanträden med Centrala samrådsgruppen. Samarbetet mellan Svenska kyrkan och de antikvariska myndigheterna har fortsatt att utvecklas i en positiv riktning under 2004.

Vård- och underhållsplanering och frågor om utvärdering av planerna har under 2004 lett till återkommande diskussioner i Centrala samrådsgruppen. En arbetsgrupp med representanter för Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkan har tillsatts för att följa upp stiftens arbete med vård- och underhållsplanering. Arbetet har även inriktats på rådgivning och ökad kontaktverksamhet med stiftet. Riksantikvarieämbetet arrangerade den 19 februari ett seminarium om en nationell insatsplan rörande tillgrepp av kyrkliga inventarier. Initiativet kom från den regionala samrådsgruppen i Härnösands stift. Här framkom bland annat att ett centralt register över stulna föremål skulle vara av stort värde för polisen och tullen i deras arbete. I samband med detta seminarium tog Svenska kyrkans församlingsförbund initiativet till att upprätta ett sådant register på en hemsida. Adressen är www.stuleturkyrkan.nu. Databasen lanserades i samband med årsskiftet 2004/2005.

Nivån på den kyrkoantikvariska ersättningen efter år 2009 har återkommande diskuterats i Centrala samrådsgruppen. Enligt överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan i frågor som rör de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan skall den första kontrollstationen infalla under år 2009 och därefter skall kontrollstationer infalla vart femte år. De första kontakterna har tagits med Utbildnings- och kulturdepartementet i ärendet.

Den 11-12 maj 2004 anordnade Centrala samrådsgruppen i samarbete med den regionala samrådsgruppen i Uppsala stift den årliga konferensen om det kyrkliga kulturarvet i Uppsala. I konferensen deltog 110 personer som inbjudits från de regionala samrådsgrupperna, anställda vid Riksantikvarieämbetet och Kulturde-

partementet samt anställda och förtroendevalda inom Svenska kyrkans nationella nivå. Första dagen ägnades åt olika föredrag om Folkkyrkan och kulturarvet, Riksantikvarieämbetets ansvar för det kyrkliga kulturarvet och utblickar från Kyrkofondens styrelse. Uppsala stifts seminarierie om kyrkorummets förnyelse, det s.k. Vaddö-projektet, presenterades. Konserveringsfrågor i ett nationellt perspektiv belystes. Dagen avslutades med ett samtal mellan deltagarna och delar av den Centrala samrådsgruppen. Den andra dagen inleddes med en morgonbön i Uppsala domkyrka. Därefter ägnades dagen åt utfärd i folkungatidens tecken med besök i Vendels kyrka under förmiddagen och Tensta kyrka under eftermiddagen. De årliga träffarna har inneburit ökad kunskap om Svenska kyrkans och kulturmiljövårdens arbetsområden och detta har i sin tur lett till ett bättre samarbetsklimat.

De regionala samrådsgruppernas verksamhet följs regelbundet av Centrala samrådsgruppen genom den sammanställning av de viktigaste uppgifterna i de regionala samrådsgruppernas protokoll, som utarbetas av Centrala samrådsgruppens sekreterare. Frågor om den kyrkoantikvariska ersättningen och om vård- och underhållsplaner har stått i centrum för arbetet även under år 2004. I flera stift pågår ett omfattande arbete med inventeringar och karakteriseringar som skall ligga till grund för vård- och underhållsplanerna. Kyrkogårdsinventeringar och skadeinventeringar pågår i en del stift. Samrådsgruppernas sammanträden inleds eller avslutas ofta med studiebesök för att se på planerade eller avslutade projekt. Kyrkorummets teologi har aktualiserats genom att kyrkorumsprojektets sekreterare har besökt flera regionala samrådsgrupper för samtal om förutsättningar och behov kopplade till det kommande policydokumentet om förändringar i kyrkorummet. Kurser och seminarier har genomförts om säkerhetshöjande åtgärder, såsom brand- och stöldskydd, liturgi, musikens och konstens plats i kyrkorummet. Samlingar för att sprida information till kontrakt och församlingar har arrangerats. Av protokollen framgår att det bedrivs ett engagerat och inspirerande arbete i samrådsgrupperna. De ökande kontakterna mellan stift, länsstyrelser och läns museer har höjt medvetande- och kunskapsnivån.

Enkät svar om de regionala samrådsgrupperna

Enkäten till stiftet ger som helhet mycket goda vitsord vad gäller de regionala samrådsgruppernas arbete och aktivitet. Samrådsgrupperna har nått en mognadsfas, och inga större förändringar i arbetssättet rapporteras, möjligen en mer markerad övergång i riktning mot principfrågor än enskilda ärenden. I några fall rapporteras en breddning av ämnesområdet, till frågor om övertalighet, nybyggnad.

Samverkansprojekt kring det kyrkliga kulturarvet

Framtagande av grunddokument för kyrkorummet

Ett grunddokument som beskriver kyrkorummets teologi skall arbetas fram under åren 2003-2005. Arbetet syftar till ett dokument av rådgivande karaktär till stöd för församlingar och antikvariska myndigheter i samband med reparation, ombyggnader

mm. av kyrkorum. Arbetet bedrivs på kyrkokansliet, avdelningen för utbildning, forskning och kultur, och sker i samverkan med kyrkorättsavdelningen, Svenska kyrkans kulturråd, Svenska kyrkans församlingsförbund och Riksantikvarieämbetet. Grunddokumentet beräknas vara klart i maj 2005.

Utvärdering av vård- och underhållsplanering

Vård- och underhållsplaneringen som nu kommit igång granskas i ett uppföljningsprojekt, för att utveckla rådgivningen med syfte att vård- och underhållsplanerna skall bli bra och kostnadseffektiva. Särskilt skall metoder utvecklas för att få fram statistik om vårdsituationen och kostnaderna för framtida vård ur planerna.

Handbok "att vårda en kyrka"

Riksantikvarieämbetet och bokförlaget Verbum har genom beslut av Kyrkofondens styrelse tilldelats medel av kyrkoantikvarisk ersättning för att utarbeta en skötselhandbok. Handboken skall ses som ett komplement till vård- och underhållsplanerna, innehållande generella enkla skötselråd för byggnad och inventarier, tillsammans med råd om hur den löpande skötseln och tillsynen kvalitetssäkras. Boken utgavs i oktober 2004 och har sänts till alla kyrkans ekonomiska enheter. Kurser i anslutning till boken kommer att arrangeras av Svenska kyrkans församlingsförbund.

Tillgänglighet

Tillgänglighet behandlades liksom föregående år i enkäten till stiftens under de tre rubrikerna *Öppethållande*, *Information* och *tekniska åtgärder*. Stiftens svar är i denna fråga mycket skiftande.

I årets enkät avseende församlingarnas ekonomiska redogörelse för år 2004 kommer öppethållandet och användningsfrekvensen hos kyrkobyggnaderna att kartläggas, varför statistik över dessa frågor framdeles kommer att kunna följas upp.

Öppethållande

Stiftens svar vittnar om att insatser för att öka öppethållandet förekommit, men att det finns svårigheter, genom att medvetenheten om stöldriskan också ökat, och genom ökad kostnadsmedvetenhet. I öppethållande ligger också en tillgänglighet inte bara till kyrkobyggnaden utan också till personal. I svaren finns också kommentarer om den ökande medvetenhet om och det ökade intresset för de kulturhistoriska värdena som det pågående arbetet med inventeringar och vård- och underhållsplaner medfört.

Information

Här anges i enkäten en ökad informerande aktivitet, genom att allt fler församlingar gör hemsidor, församlingsblad, etc. Endast små belopp av kyrkoantikvarisk ersättning

har gått till information. Enligt villkorsskrivningen skall anslaget endast användas till vårdrelaterad information.

Tekniska åtgärder

Vad gäller behov av tekniska åtgärder för tillgänglighet har få stift svarat. De som svarat har i allmänhet sagt att arbete pågår löpande, men att inga större grepp om frågan tagits. Vid utvärdering av vård- och underhållsplaner kommer planernas förhållningssätt till tillgänglighetsfrågan att undersökas.

Tillgänglighet och skydd

De systematiska stölderna av kyrkliga inventarier som skett på senare år har uppmärksamrats på flera sätt. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomför ett nordiskt projekt för att kartlägga och riskbedöma hoten mot kulturarvet i museer och kyrkor. Projektet stöds med EU-medel. En enkät har skickats till kulturinstitutioner, bl.a. alla Svenska kyrkans ekonomiska enheter, intervjuundersökningar kommer att genomföras. Ett fortsättningsprojekt speciellt inriktat på Svenska kyrkans problematik planeras, och skall utmynna i mer konkret rådgivning till församlingar/samfälligheter.

Församlingsförbundet har åtagit sig att ansvara för att ett register över stulna föremål upprättas och ajourförs. Registret har en egen hemsida: www.stuleturkyrkan.nu. Behovet av fungerande registersystem och dokumentation av de kyrkliga inventarierna framstår som allt mer angeläget. Det finns emellertid problem i fråga om möjligheten att sekretessbelägga sådana register, som hämmar arbetet. Detta påtalades i förra årets redovisning till regeringen.

Kompetens

Stiften

Kyrkofondens styrelse har för ökade kostnader i samband med handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning kompenserat stiften genom höjt stiftsbidrag med 300 tkr per stift från och med år 2002. Efterhand har stiften stärkt sin bemanning och även kompetens för arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning och kulturhistoriska frågor. De har löst det på olika sätt. I 7 stift har stiftsantikvarier varit anställda under 2004 för handläggning eller för inventeringsuppgifter, i andra har samarbetet med regionala museer eller andra konsulter förstärkts. Ett stift har i stället anställt en kyrkoingenjör med teknisk/antikvarisk kompetens.

I samtliga stift har diskussionen inom stiftet och med länsstyrelser/länsmuseer varit livlig om hur arbetet med inventering och vård- och underhållsplanering skall bedrivas. Engagemanget och den gemensamma diskussionen i dessa frågor måste i sig sägas innebära en betydande kompetenshöjning. Omfattning av arbetet inom stiften samt förekomsten av stiftsantikvarier och motsvarande framgår av *tabell 1*.

Stift	Internfinansierat			Finansierat med KAE			Konsultinsats finansierad m. KAE	
	Handläggning	Inventering/ planering/ information	Därav med antikvarisk kompetens	Handläggning	Inventering/ planering/ information	Därav med antikvarisk kompetens	Inventering/ planering/ information	Därav med antikvarisk kompetens
1 Uppsala	0,7	0,1			1	1		
2 Linköping	0,65				1	1		
3 Skara	0,8		0,8		2,2	2,2		
4 Strängnäs	0,75	0,25	1					
5 Västerås	1				1,75	1,75		
6 Växjö	0,75		0,25	0,75		0,75		
7 Lund	1,4	0,2	1,0					
8 Göteborg	0,15	0,1	0,15	0,45	0,4	0,85	2	2
9 Karlstad				0,5	2	2		
10 Härnösand	0,5	0,75	1				2	2
11 Luleå	0,5				0,25		5	3
12 Visby	0,35						2,5	0,5
13 Stockholm	0,2	0,05					0,65	0,65
Summa	7,75	1,45	3,2	1,7	8,6	9,55	12,15	8,15
Kyrkokansliet	1						0,5	0,5
Summa	8,75	1,45	3,2	1,7	8,6	9,55	12,65	8,65

Tabell 1. Enkätuppgifter över stiftens årsverken för kyrkoantikvariska frågor under 2004. Siffran för konsultinsats avser insats administrerad av stiftet, i de flesta stift görs vård- och underhållsplaner genom församlingar/samfälligheter.

Kyrkokansliet

Under året har antikvarisk kompetens motsvarande en halvtid anlitas för det konkreta arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning. Utveckling av allmänna råd och redovisning av resultat av medelsfördelningen m.m. har stått i centrum. En avdelningsövergripande samrådsgrupp har bildats inom kyrkokansliet för frågor som rör kyrkorummet och kyrkobyggnaderna och hur de kulturhistoriska värdena skall hanteras centralt i Svenska kyrkan. Intern och extern information står i centrum för diskussionen.

Utbildning

Församlingsförbundet har under 2004 anordnat kurser i Städning i kulturhistorisk miljö vid 2 kurstillfällen, sammanlagt 50 deltagare, samt Öppen kyrka - tillgänglighet, ett kurstillfälle, 16 deltagare. Ingen kurs i vård- och underhållsplanering anordnades under året, på grund av lågt intresse.

Församlingsförbundet har även ordnat kurser om systematiskt brandskyddsarbete och därigenom säkerhetstänkande vid 7 kurstillfällen med sammanlagt 194 kursdeltagare.

Kyrkokansliet har vidare anordnat seminarier och utbildning för stiftens handläggare, dels allmänt för att gemensamt följa upp arbetet med ersättningen, dels fortsatt utbildning i projekthanteringssystemet PHS. Samtliga stift har under året besökts för utbildning i PHS. En seminariedag var gemensam för stifts- och länsstyrelsehandläggare, varvid policyfrågor behandlades.

Av enkäten till stiftens framgår att det pågår en livlig verksamhet med informationsdagar, kontraktsdagar, kurser och studiebesök, dels för personal på regional nivå, dels också för församlingarnas ansvariga. Informationsmaterial produceras, och information kanaliseras också till de periodiska publikationer som finns i flera stift.

Antalet kyrkobyggnader

Förändringar 2000-2004 framgår av *bilaga 1*. Endast få kyrkor har formellt tagits ur bruk eller tillkommit. I de flesta fall är det fråga om smärre kapell som sålts. Antalet skyddade kyrkor har totalt sett under perioden ökat genom beslut av Riksantikvarieämbetet. 36 nyare kyrkor har sedan år 2000 skyddats enligt kulturminneslagen 4 kap. 4 §.

Bebyggelseregistret

Under året har Riksantikvarieämbetet i Bebyggelseregistret lagt in grunddata för ytterligare 300 kyrkor vilket innebär att nu är knappt 3000 kyrkobyggnader klara. I de flesta fall har även uppgifter från Sockenkyrkoprojektet lagts in. Drygt 100 kyrkor återstår att föra in, i de flesta fall beroende på att ägo- och fastighetsförhållandena är oklara, och att de därmed inte kan registreras. Deras skyddsstatus kan inte alltid entydigt bestämmas utan utredningsinsatser. I vissa stift har material från arbetet med karaktärisering av kyrkobyggnader lagts in i registret, hittills för 390 kyrkor eller begravningsplatser: Skara stift (198), Karlstads stift (77), Linköping stift (56), Göteborgs stift (9) och Härnösands stift (50). Bebyggelseregistret har under 2004 länkats till PHS, så att registrets uppgifter praktiskt kan tjäna som bedömningsunderlag vid beslut om kyrkoantikvarisk ersättning, och så att statistikuppgifter tillgängliggörs Svenska kyrkan. För Svenska kyrkan är det av största vikt att arbetet med Bebyggelseregistret och med Sockenkyrkoprojektet kan fortsätta, och att registret fortlöpande kompletteras och åjourförs.

Övertalighet, påverkan genom ändrad församlingsindelning etc.

Stiftens ombuds i enkäten kommentera pågående processer som kan påverka vården och nyttjandet av det kyrkliga kulturarvet. De flesta stift tar upp det pågående arbetet med församlingssammanslagningar och därmed sammanhängande ändringar i användningsfrekvens för en del kyrkobyggnader, men få mer konkreta diskussioner

om att avyttra lokaler redovisas. Främst är det då fråga om att sälja prästgårdar och församlingshem, och konsekvenser som kan uppstå när man vill bygga om kyrkor för att rymma även andra funktioner. I enkäten till den ekonomiska redogörelsen för år 2004, till de ekonomiska enheterna, som kommer att genomföras i vår ställs också frågor om kyrkobyggnadernas användning. Bättre underlag för en redovisning av nyttjandegrad för kyrkobyggnaderna kommer därför att föreligga till nästa års redovisning.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Penningflödet

För åren 2002 – 2005 har ett beslutsutrymme för stiftet om totalt 693 mkr fördelats, varav 159 mkr reserverats för inventering och vård- och underhållsplanering. Detta överstiger anslaget för motsvarande tid med 193 mkr. Eftersom stiftets dispositionstid för att utnyttja ramen är tvåårig, och det tar tid att planera och genomföra byggprojekt är ramen sedan 2003 satt med avsikt att den verkliga årliga medelsförbrukningen efterhand skall närma sig anslaget. Vid 2002 års utgång hade således endast 32% av årets anslag förbrukats. Första februari 2005 hade 82% av 2002-2004 års anslag förbrukats. Förbrukningen av medel 2002-2004 enligt bokslut framgår av *tabell 2*.

<i>Stift</i>	<i>Utbet 2002</i>	<i>Utbet 2003</i>	<i>Utbet 2004</i>	<i>Utbet 2002-2004</i>
1 Uppsala	220	3 385	8 850	12 455
2 Linköping	27	7 496	12 057	19 580
3 Skara	1 508	4 424	13 953	19 885
4 Strängnäs	172	4 360	5 368	9 900
5 Västerås		5 363	9 450	14 813
6 Växjö	1 741	2 951	9 913	14 605
7 Lund	1 180	8 326	11 980	21 486
8 Göteborg	1 500	5 630	9 465	16 595
9 Karlstad	788	2 009	2 040	4 837
10 Härnösand	600	4 021	7 346	11 967
11 Luleå	1 621	6 738	4 008	12 367
12 Visby	2 080	7 536	11 745	21 361
13 Stockholm	2 351	5 940	3 172	11 463
summa	13 788	68 179	109 347	191 314
centralt	2 199	827	2 311	5 526
Summa	15 987	69 006	111 847	196 840
Anslag	50 000	100 000	150 000	300 000
Förbrukning av anslag	32%	69%	75%	66%

Tabell 2. Förbrukning av medel 2002-2004 enligt bokslut

Den kyrkoantikvariska ersättningen ställer stora krav på investeringar av egna medel i församlingarna/samfälligheterna. Sammanlagt för de projekt som avslutats 2002-2004 har ersättning utgått med 45% av den totala redovisade kostnaden. Även om det är

angelägna arbeten som utförs, är den ekonomiska situationen i många fall sådan att det kan vara svårt att få fram det egna kapital som erfordras. Det förekommer att ansökta och beviljade arbeten inte kommer till utförande eller försenas av detta skäl.

De projekt som beviljas kyrkoantikvarisk ersättning står endast för en mindre del av Svenska kyrkans totala kostnader för vård och underhåll av det kyrkliga kulturarvet. I nuvarande statistik kan man utläsa att kostnaden för fastighetsförvaltningen av kyrkor och kapell samt kyrkor och lokaler i gemensam byggnad under år 2003 uppgick till 1 428 mkr, varav 68 mkr utgjordes av kyrkoantikvarisk ersättning som utbetalats till stift, församlingar och samfälligheter. I den totala kostnaden för fastighetsförvaltningen ingår i nuläget även uppvärmningskostnader, varför ett rättvisande belopp troligen ligger närmare 1 000 mkr. En bättre statistik över dessa kostnader kommer att föreligga till nästa års redovisning till regeringen, genom att mer detaljerade uppgifter kommer att insamlas från församlingarna/samfälligheterna i samband med ekonomisk redogörelse för år 2004.

Det finns gott om ansökningar som ger underlag för att bevilja stora belopp, men ett problem är att de i flera fall inte är tillräckligt beredda vid ansökningstillfället. Tiden från ansökan till utbetalning blir lång. Fördröjningar kan ske genom brister i projektering, svårigheter att upphandla kompetenta hantverkare eller att få tag på specialister p g a att de har stor efterfrågan på arbeten som ska utföras. Beslutad ramtilldelning för åren 2002-2005 framgår av *tabell 3*.

<i>Stift</i>	<i>Total ram</i>	<i>Därav till inv, VoU-pl.</i>	<i>Tkr per skyddad kyrka</i>	<i>Tkr per skyddad kyrka till inv, VoU-pl.</i>
1 Uppsala	49 020	8 474	191	33
2 Linköping	70 790	14 365	296	60
3 Skara	65 840	21 551	175	57
4 Strängnäs	43 630	10 430	261	62
5 Västerås	45 910	9 970	262	57
6 Växjö	56 170	16 303	207	60
7 Lund	95 660	26 410	195	54
8 Göteborg	70 760	19 120	223	60
9 Karlstad	25 820	7 705	176	52
10 Härnösand	37 540	10 860	207	60
11 Luleå	33 140	8 060	247	60
12 Visby	48 510	5 070	500	52
13 Stockholm	50 210	8 440	444	75
Summa	693 000	166 758	234	56

Tabell 3. Kyrkofondens fördelning av beslutsram 2002-2005. 2005 års ram får utbetalas senast 2006. Tusental kronor.

Mål och resultat

För kyrkoantikvarisk ersättning har hittills endast ett mycket allmänt mål fastlagts, att medlen skall användas så att de ger största möjliga bevarandeeffekt. Insatser till inven-

tering och långsiktig vårdplanering skall uppmuntras, bl.a. med syfte att möjliggöra mer preciserade mål för medelsanvändningen.

Statistik som visar resultat av insatta medel utarbetas genom PHS. I framtiden är avsikten att mer förfinade statistiska uttag skall kunna göras genom samkörning med uppgifter om kyrkorna och kyrkomiljöerna i RAÄ:s bebyggelseregister. Ett utvecklingsarbete har påbörjats som bör leda till successivt förbättrade redovisningar av resultat i förhållande till dokumenterade behov.

I *tabell 4 och 5* redovisas statistikuppgifter för av stiftens hittills utbetalad ersättning. Statistiken bygger på uttag ur projekthanteringssystemet PHS. Alla projekt klassificeras efter objekttyp, objektindelning och åtgärd. *Objekttyp* anger vilken typ av kyrkligt kulturminne som berörs, *Objektindelning* vilken byggnadsdel eller motsvarande. *Åtgärd* grovindelas i inventering/planering, renovering/underhåll, skadeförebyggande åtgärder och information. Renovering/underhåll underindelas i en skala från genomgripande restaurering till löpande underhåll och drift. Skadeförebyggande åtgärd underindelas efter typ av åtgärd. Många ansökningar, särskilt i fråga om större restaureringar, kan vara svåra att klassificera, och brister i tillämpningen av systemet finns. Det är emellertid viktigt att dels ha en god uppfattning om till vilka objekt och åtgärder ersättningen går, dels också att få underlag för en differentiering i fråga om ersättningsprocent beroende på åtgärdstyp.

Sammanfattande kommentarer till vilka medel som utbetalats åren 2002-2004.

Förra året redovisades beslutade belopp, men nu finns bättre underlag varför redovisningen i stället framdeles kommer att avse utbetalad ersättning, utöver den ovan redovisade tilldelningen och förbrukningen av ram. Redovisningen kompliceras genom den tvååriga dispositionstid som medgivits för de tilldelade ramarna. Stiftens slutredovisar ram den 1 februari, varför utbetalningar under januari avseende 2003 års ram med dispositionstid 2003-2004 ingår i redovisningen.

Av totalt förbrukade 241 mkr 2002-2004 har 57 mkr gått till inventering och vård- och underhållsplanering mm. 33 mkr har gått till projekt stiftens själva administrerar och resterande 24 mkr till planer beställda av församlingarna. De av stiftens administrerade projekten kan vara övergripande inventeringar eller planeringsinsatser, men är också till en del moment i vård- och underhållsplaner. Av de 168 mkr som gått till konkreta renoverings- och vårdåtgärder har 98 mkr gått till åtgärder som klassificerats som restaurering/mer omfattande åtgärder, 34 mkr till vård av engångskaraktär, 24 mkr till konservering och 9 mkr till vård av underhållskaraktär. 3 mkr har gått till övriga åtgärder, bl.a. projektering.

Till skadeförebyggande åtgärder har använts 16 mkr, varav 8 mkr gått till stöld- och brandförebyggande åtgärder, 1,5 mkr till förbättrad förvaring av kyrkliga inventarier, 3 mkr till säkrare elinstallationer och 1 mkr till förbättrade värmesystem.

Fördelningen på olika slag av kyrkliga kulturminnen är följande. Av totalt beslutade 241 mkr har 170 mkr beviljats till insatser på kyrkobyggnader, 17 mkr till begravnings-

ningsplatser, 23 mkr till kyrkliga inventarier samt 6 mkr till kyrkotomter. 25 mkr har gått till övergripande åtgärder som inte klassificerats på objekt.

Totalt har 909 projekt genomförts, varav 723 slutredovisats. Ytterligare 903 projekt tillhörande 2004 års ram pågår och skall avslutas 2005.

<i>Stift</i>	<i>Övergripande</i>	<i>Begravningsplatser</i>	<i>Kyrko- byggnader</i>	<i>Kyrkliga inventarier</i>	<i>Kyrkotomter</i>	<i>Totalt</i>
01 Uppsala stift	3 544	1 506	7 963	805	178	13 996
02 Linköpings stift	452	3 645	15 619	3 122	3 367	26 204
03 Skara stift	515	1 425	19 209	2 683	173	24 005
04 Strängnäs stift	464	611	7 046	1 528	250	9 899
05 Västerås stift	1 668	2 400	12 301	1 566	306	18 241
06 Växjö stift	652	33	10 018	5 756		16 459
07 Lunds stift	919	665	32 107	77		33 769
08 Göteborgs stift	3 835	2 279	15 506	833		22 453
09 Karlstads stift		510	6 528	1 990		9 028
10 Härnösands stift	1 074	769	7 893	399	1 961	12 096
11 Luleå stift	6 750	167	7 978	75		14 970
12 Visby stift	1 595	2 367	14 003	3 855	266	22 085
13 Stockholms stift	3 185	642	13 647	612		18 086
Totalt	24 653	17 019	169 818	23 301	6 500	241 292

Tabell 4. Utbetalade medel 2002-2004 (t.o.m jan. 2005) fördelade på objekttyp, tkr

<i>Stift</i>	<i>Antal projekt</i>	<i>Inventering, VoU-planering</i>	<i>Vård, underhåll</i>	<i>Förebyggande åtgärder</i>	<i>Information</i>	<i>Totalt</i>
01 Uppsala stift	116	3 903	8 657	1 436		13 996
02 Linköpings stift	131	6 607	18 621	887	89	26 204
03 Skara stift	98	5 610	14 350	4 045		24 005
04 Strängnäs stift	50	2 868	6 821	210		9 899
05 Västerås stift	70	2 618	14 684	939		18 241
06 Växjö stift	39	6 399	9 981	80		16 459
07 Lunds stift	117	7 127	24 651	1 991		33 769
08 Göteborgs stift	78	6 027	16 149	277		22 453
09 Karlstads stift	37	1 993	5 170	1 865		9 028
10 Härnösands stift	36	3 274	7 526	1 296		12 096
11 Luleå stift	29	6 750	7 959	261		14 970
12 Visby stift	64	270	19 446	2 335	35	22 085
13 Stockholms stift	44	3 761	13 880	445		18 086
Totalt	909	57 206	167 896	16 066	124	241 292

Tabell 5. Utbetalade medel 2002-2004 (t.o.m. jan. 2005) fördelade på åtgärd, tkr

2005 års ram, 2006 års ansökningar

För år 2005, med dispositionstid 2005-2006, har stiftens styrelse 7 juni 2004 tilldelats beslutsram om totalt 272 mkr varav 65 reserverats för inventering och vård- och underhållsplanering. I stiftens ramansökningar redovisades totalt 1 663 ansökningar från församlingar och från stiftens själva avseende arbeten för totalt 771 mkr (kostnadsunderlag). Sökt belopp var 523 mkr, 68 % av kostnadsunderlaget. Efter remiss till länsstyrelserna och egen beredning sökte stiftens styrelse ram för att bevilja 1527 ansökningar avseende arbeten med ett totalt kostnadsunderlag uppgående till 681 mkr. Sökt sammanlagt rambelopp var 413 mkr, 63 % av kostnadsunderlaget. Av dessa ansökningar avsåg 42 stiftens egna projekt, för vilka söktes 64 mkr.

I februari 2005 hade stiftens styrelse genom egna beslut utnyttjat 227 mkr av den tilldelade ramen, för totalt 1395 projekt.

Ansökningar om kyrkoantikvarisk ersättning för 2006 skall vara inlämnade till stiftens styrelse senast 30 november 2004. Totalt fanns vid årsskiftet registrerade 1398 projekt med ett ansökt belopp om 545 mkr, för ett totalt kostnadsunderlag av 715 mkr. I dessa siffror ingår ännu inte stiftens egna projekt.

Stiftens styrelse om arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning

Av stiftens enkätsvar framgår att man fått in rutiner och också allmänt har skaffat sig mer sakkunskap i arbetet. Några stiftens styrelsemedlemmar påtalar även detta år att byråkratin kring ersättningssystemet är för omfattande, särskilt arbetet med projekthanteringssystemet, PHS och särskilt i förhållande till ärenden som rör mycket små ersättningsbelopp. Samtidigt kan konstateras att efterhand som stiftens styrelse får mer rutin och själva kan göra uttag ur systemet som de har nytta av för handläggningen ökar förståelsen för systemet. Hantering av så stora penningmängder som det är fråga om kräver stabila och väl fungerande system.

Stiftens styrelse om planering och överblick, stiftsprojekt

Stiftens styrelse har under året skaffat sig en betydligt utökad kompetens och målmedvetenhet i handläggningen. Arbetet med planering på stiftsnivå har fortsatt att utvecklas under 2004. Efterhand som den totala bilden av vårdbehovet klarnar bör de fördelade medlen mer styras efter dokumenterade behov och inte enbart efter ansökningar, vilket är ett av syftena med den starka satsningen på vård- och underhållsplanering. För att uppnå målet kan det komma att krävas ännu mer aktiv handläggning från stiftens styrelse och centralt, och aktiva insatser inom ramen för samrådsgrupperna.

Stiftens styrelse bedriver i mycket växlande omfattning egna projekt, och egen styrande verksamhet. Några stiftens styrelsemedlemmar har stark styrning över arbetet med vård- och underhållsplaner och skaffar sig överblick den vägen, medan andra driver projekt som är stiftsövergripande i speciella delområden. Projekten kan ha tyngdpunkt på inventering av kulturvärden, skadesituation, eller säkerhetsfrågor, som underlag för styrda aktiviteter

att råda bot på brister, eller för informationsinsatser. Det kan också – i mindre omfattning – vara fråga om mer ”aktiva” projekt eller kampanjer som genomför skydds- eller bevarandeåtgärder samlat och mer rationellt än vad enskilda ekonomiska enheter skulle förmå. Stiftsövergripande projekt planeras och genomförs ofta i samarbete med Länsstyrelser och läns museer, efter att initiativ först tagits i samrådsgrupperna. Stiften har givits stor frihet att själva planera och genomföra projekt. Inför ramtilldelningen till stiften skall dock projekten redovisas och uppgifter lämnas om vilka samråd som föregått projektansökan. Kyrkofondens styrelse tar således i sin ramfördelning ställning till rambehov för genomförande av projekt, men inte till själva projektansökan. En förteckning över dokument som avrapporterar stiftsövergripande projekt och andra större aktiviteter lämnas i bilaga 2.

Samarbetet Länsstyrelser – Stift i arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning

Stift och länsstyrelser visar generellt stor samsyn om tillämpningen av målet ”största möjliga bevarandeeffekt”. Självfallet finns det en tendens till skiljaktigheter i synsätt i fråga om var fokus i satsningarna skall ligga. Skall ersättning gå till det som inte har inomkyrklig nytta, eller till det som skall användas på sikt? Hur skall hänsyn till församlingarnas ekonomiska förutsättningar tas, utan att ersättningen blir en utjämningsfaktor? Samarbetet stift/län fungerar allmänt bra. Informationsbehovet till församlingarna är stort.

Länsstyrelsernas prioriteringar har i många fall givit höga andelar i högsta prioritet 1. Hur angelägna åtgärderna än är blir en sådan snedfördelning till liten hjälp vid fördelning av otillräckliga medel. Frågan togs upp vid ett gemensamt möte mellan stiftens och länsstyrelsernas handläggare hösten 2004 inför fördelningen av 2006 års ramar. Man enades om dels att begränsa prioritet 1 till akuta och mycket angelägna vårdinsatser, och dels att när prioritet 1 anges skall motivet redovisas i PHS.

Vård- och underhållsplanering, inventering

Insatser för inventering och vård- och underhållsplanering har prioriterats i ramfördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning till stiften. En antagen vård- och underhållsplan har också angetts som ett villkor för att kyrkoantikvarisk ersättning skall beviljas för ansökningar som inkommit från 2006 och framåt, om det inte gäller akuta åtgärder.

Ett långsiktigt program har antagits som innebär att totalt 167 mkr avsatts för inventering och vård- och underhållsplanering under åren 2002-2005. Detta har skett genom att stiften tilldelats en delram som inte får underskridas. Beloppet är satt med utgångspunkt att det i genomsnitt kostar 100 tkr att genomföra inventeringsinsatser enligt modell karaktäriseringsprojektet samt en övergripande vård- och underhållsplan för en normalkyrka och att 60 % av denna kostnad skulle täckas med ersättningsmedel. Stiften får själva planera hur arbetet skall genomföras. Flera stift har satsat mer medel på inventering och vård- och underhållsplanering än den tilldelade ramen.

Arbetsläget vad gäller översiktlig inventering och vård- och underhållsplanering framgår av bilaga 3.

Riksantikvarieämbetet i samarbete med Församlingsförbundet har medverkat med metodutveckling. För den övergripande inventeringsinsatsen har det s.k. karaktäriseringsprojektet angivit en metod, antagen i de flesta stift. Vård- och underhållsplaneringen skall ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv fastighetsskötsel, med hänsyn till de kulturhistoriska värdena, och ge underlag för prioriteringar av ersättning till konkreta åtgärder. Den skall också tjäna som underlag för långsiktiga bedömningar om kostnader och särskilt kulturhistoriska merkostnader för värden av det skyddade kyrkliga kulturarvet.

Synpunkter på VoU-planeringen

Vård- och underhållsplaneringen som process har 2004 studerats i ett examensarbete vid institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Synpunkter från en inledande granskning av de först färdigställda planerna har från Riksantikvarieämbetet framförts vid ett gemensamt möte med stifts- och länsstyrelsehandläggare hösten 2004. Frågan har också behandlats i stiftsenkäten.

Av enkätsvaren framgår att stiftet arbetar mycket olika men i de flesta fall mycket aktivt med genomförandet av vou-planeringen. Vissa stift har antagit egna mer preciserade riktlinjer för vård- och underhållsplaner som skall stödjas med kyrkoantikvarisk ersättning, andra stift hjälper församlingarna att upphandla konsulter, eller driver genomförandet av planeringen mer centraliserat.

Några stift har arbetat stiftsövergripande med delmoment (såsom stöldsäkerhetsinventering, skadeinventering av interiört måleri, elsäkerhetsinventering) som sedan sammanställs till objektsvisa vård- och underhållsplaner. Detta ger stor enhetlighet, men innebär att det tar längre tid att få fram kompletta plandokument.

Det kan befaras att vård- och underhållsplanerna i en del fall är väl ambitiösa, och att framställningen av ett beskrivande dokument har tagit för stor del i processen på bekostnad av strategisk vårdplanering och på att få tanken på planmässighet förankrad hos den förvaltande enheten. Villkoret om vård- och underhållsplan för att ersättning skall beviljas kan ha styrt planeringen mot färdigställande av ”engångsdokument” i stället för en löpande planering.

Första gången en vård- och underhållsplan framställs ligger dock en del av kostnaden i grundläggande frågor som att kartlägga tidigare utförda vårdinsatser och att fastställa kulturhistoriska värden. Det kan därför vara rimligt att initialkostnaden blir hög, och att det genomsnittliga ersättningsbeloppet 60 tkr per kyrka behöver höjas. Målet att genomföra vård- och underhållsplaneringen så att alla som önskar får en plan före 2006 års utgång kan anses väl högt ställt och även skapa nackdelar. Tid för metodutveckling, tillgång på konsulter och inte minst synen på planen som ett levande doku-

ment som inte någonsin är ”färdigt”, är faktorer som gör att det kommer att behövas längre tid för insatser av kyrkoantikvarisk ersättning till planering.

Uppföljning

En uppföljning av det pågående arbetet har påbörjats i samarbete med Riksantikvarieämbetet, för att dels följa upp arbetets kvalitet och kostnadseffektivitet och dels se på förutsättningarna att dra slutsatser om vård-situation och långsiktigt vårdbehov i fråga om det kyrkliga kulturarvet i ett riksperspektiv. Arbetet skall också leda till en särskild riksöverblick avseende de medeltida domkyrkorna och ett antal andra stora kyrkor med särskild betydelse utanför den inomkyrkliga sfären, objekt som t.ex. har särskilt turistiskt intresse, för att se i vilken mån dessa kräver en särskild planering på riksnivå av vårdinsatser.

Kyrkokansliets arbete

Den centrala hanteringen av kyrkoantikvarisk ersättning har under år 2004 omfattat följande moment:

- Beredning av rambeslut och uppföljning och redovisning, ekonomiskt och resultatmässigt, enligt fastlagt schema för årscykeln för ersättningsystemet,
- Fortsatt översyn av de av kyrkofondens styrelse antagna villkoren för kyrkoantikvarisk ersättning,
- Fortsatt utveckling av PHS för kyrkoantikvarisk ersättning. Utbildning av stiftens handläggare, dels centralt, dels genom stiftsbesök. Omarbetning av handbok för PHS-användare samt utveckling av rapporter i PHS,
- Informations- och kontaktseminarier med stiftshandläggarna två gånger per år varav ett tillsammans med länsstyrelsehandläggarna, samt löpande kontakt och rådgivning till stiftshandläggarna,
- Uppföljningsbesök i tre stift, gemensamt med företrädare för Riksantikvarieämbetet, samt besök i fyra domkyrkoförsamlingar. Särskilt har frågor om uppvärmning och brandskydd uppmärksammats.
- Ajourhållning av information om kyrkoantikvarisk ersättning och vård- och underhållsplanering på kyrkofondens hemsida,
- Initiativ till ett antal centrala riksövergripande projekt under 2005, i samarbete med kulturmiljövårdande organ, bl.a.
 - Utvärdering av vård- och underhållsplanering
 - Särskild satsning på domkyrkor och andra större objekt
 - Statistiskarbete för att belysa kulturvärden, vårdbehov, vårdresultat och ekonomiska förutsättningar för bevarande och vård.

- Smärre utredningsinsatser: laserskanning vid uppmätning och registrering av medeltida takstolar.
- Initiativ tas 2005 till en översyn av kursinnehållet i den utbildning som tidigare drivits i ett samarbetsprojekt mellan Svenska kyrkans Församlingsförbund och Riksantikvarieämbetet.
- En intern samrådsgrupp inom kyrkokansliet för kulturmiljöfrågor har inrättats, och en utredning genomförts med underlag för kommande beslut om hur kyrkans arbete med antikvariska frågor skall organiseras och finansieras.

I *tabell 6* redovisas vilka kostnader av kyrkoantikvarisk ersättning som gått till utvecklingsmoment i arbetet centralt. Årets aktiviteter framgår också av kalendarium, *bilaga 4*.

<i>Åtgärd</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>Anm</i>
Anlitande av kulturhistorisk expertis	287	330	755	Konsult
PHS	1 046	479	389	Utvecklingskostnad, konsult och eget arbete
Kurser i vård- och underhållsplanering, mm	446		329	Även utvecklingskostnad, framtagning av kursunderlag
Anbudsunderlag för vouplan	163			Konsult
Information	257	18	11	Tryckning, bindning distribution, infomöten
Att vårda en kyrka			611	Handbok
Stuleturkyrkan.nu			125	Uppbyggnad av hemsida
Smärre nationella projekt			91	
Summa	2 199	827	2 311	

Tabell 6. Centrala planerings- utrednings- och infoinsatser bekostade av KAE i tkr. År är bokslutsår, insatsen kan ha skett tidigare.

Övriga frågor att uppmärksamma

Utbildningsfrågor

Att på ett riktigt sätt hantera ett kulturarv är till stora delar en kompetensfråga. Svenska kyrkan har i användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen prioriterat kunskapsfrågor, genom information till församlingar om vård- och underhållsplanering och skötsel. Vi har också prioriterat att ta fram kunskap om de kulturhistoriska värdena och kunskap om vårdsituationen genom vård- och underhållsplaner. Vi har i medvetande om de uttalanden som finns i prop. 1998/99:38 om att ersättning inte skall gå till kompetensutveckling, satsat på dessa åtgärder som, utan att vara direkt kompetensutveckling skall göra kyrkans förtroendemän och anställda bättre skickade att ta hand om kulturarvet. Detta har varit nödvändigt för att snabbt komma till en ökad medvetenhet och en mer medveten diskussion om kyrkobyggnadernas dubbla roller, kulturarv och gudstjänstrum i förening.

Vi anser dock att utbildningsfrågan är vidare än så. Den djupa fackkunskapen saknas tyvärr alltför ofta bland handläggare och konsulter. Svenska kyrkan tycker sig förmärka att kyrkofrågor inte är prioriterade i den diskussion om kulturarvet som nu förs på riksplanet. Riksantikvarieämbetet har under året inte arrangerat fortbildning t.ex. i form av kyrkoantikvariedagar och har de facto nedrustat sin sakkunskap inom kyrkoområdet. Detta har lämnat ett kunskapsvakuum, utan att någon reell diskussion förts som hur detta vakuum skall fyllas.

Svenska kyrkan är givetvis beredd att ta sin del i ansvaret för intern kompetensutveckling och kunskapsförsörjning. Vi önskar dock en fortsatt diskussion om hur ett framtida ansvar för utbildningsfrågorna skall fördelas och hur nödvändiga förbättringar vad gäller kunskapen om det kyrkliga kulturarvet skall kunna genomföras, och hur detta gemensamma ansvarstagande skall organiseras.

Kontrollstation

Enligt avtalet mellan staten och Svenska kyrkan skall avtalet tas upp till omprövning vart femte år, men med en första kontrollstation år 2009. Svenska kyrkan är angelägen om att inga avbrott skall ske i arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning, utan att en övergång till en ny avtalsfas skall kunna ske utan tröskeffekter. Stora resurser har satsats på att de ekonomiska enheterna skall ha en väl fungerande planering av sina utgifter för fastighetsunderhåll, och därmed att det går att långsiktigt planera när ersättning kan komma i fråga.

Det finns därför anledning att företrädare för regeringskansliet och Svenska kyrkan i mycket god tid före år 2009 träffas för att fastslå vilka underlag som erfordras för kommande politiska beslut. Utvärdering av vård- och underhållsplaneringen har påbörjats, liksom insamling och bearbetning av uppgifter om de kulturhistoriska värdena, vårdbehoven och förutsättningarna, även ekonomiskt, för vårdåtgärder.

Arbete med att analysera kyrkans behov av kyrkobyggnader och möjligheterna att differentiera användningen med anledning av församlingssammanslagningar är under planering.

Det är således, i enlighet med vad som framfördes av representanter från Svenska kyrkan vid överläggningar med Kulturdepartementet under hösten 2004, angeläget att en tidtabell fastläggs för det kommande arbetet och de vidare kontakter och samråd som kan komma att behövas.

Bertil Persson
Ordförande
Kyrkofondens styrelse

Helen Ottoson Lovén
Ekonomi- och finanschef

Kopia för kännedom

Kyrkostyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Samtliga stift
Svenska kyrkans församlingsförbund
Centrala samrådsgruppen
Samtliga länsstyrelser, kulturmiljö (e-post)
Samtliga läns museer (e-post)

Bilaga 1. Förändringen av antalet kyrkor 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Kyrkor, skyddade enligt KML, <i>formellt</i> tagna ur bruk som kyrkor men fortsatt förvaltade inom kyrklig ekonomisk enhet	7: Odarslövs k:a, Lund			1: Stugsunds kapell, Söderhamn	7: Örja k:a, Landskrona
Dito, ej skyddade kyrkor		2: Sandbyhovs-kyrkan, Norrköping		1: Gränby kapell, Vaksala	1: Andreaskyrkan, Gävle Tomas förs.
Kyrkor, skyddade enligt KML, försålda e.d. till ägare utanför Svenska kyrkan			3: Istrums kap. Eggby förs.	3: Kyrketorps kap. Töreboda	7: Allhelgonakyrkan, (St Ibbs nya k:a,) Ven
Dito, ej skyddade kyrkor		2: Sandbyhovs-kyrkan, Norrköping			1: Andreaskyrkan, Gävle Tomas förs. 10: Söråkers kapell 13: Norsborg, Botkyrka 13: Mariakapellet, Alby
Kyrkor, skyddade enligt KML, rivna eller på annat sätt försvunna					
Dito, ej skyddade kyrkor					
Nya invigda kyrkor förvaltade av Svenska kyrkan	3: Kummelby k:a, Sollentuna	8: Furulunds kyrka 13: Bagarmossens k:a, Skarpnäcks förs.	8: Viskans kapell 13: Sjöstadskapellet, Sofia förs.		13: Ljusets k:a, Hallunda, Botkyrka
Antal kyrkor skyddade enligt KML genom beslut av RAÄ	0	14	20	2	0

Förändringar av antalet kyrkor resp. skyddade kyrkor 2000-2004 bl.a. enligt enkätuppgifter från stiftet. Siffror anger stiftsnummer.

Bilaga 2. Inkomna övergripande inventerings/vårdplaneringsdokument

<i>Stift</i>	<i>Åtgärd</i>	<i>År</i>
2 Linköping	Linköpings stift, kalkmåleriinventering. Rapport för skadeinventering, Sten Peterson. Stencil, odaterad	
2 Linköping	Tidigkristna gravmonument i Östergötland, En inventering och registrering Rikard Hedvall, Hanna Menander	2003
2 Linköping	Linköpings stiftsblad, juni 2004; specialnummer om det kyrkliga kulturarvet, kyrkoantikvarisk ersättning, mm	2004
3 Skara	Inventering av kyrkorna i Falköpings pastorat, Ett pilotprojekt. Länsstyrelsen Västra Götaland 2003:25	2003
3 Skara	Kyrkvägen 6/2004, tidning för Skara stift; specialnummer om byggnadsvård, kae, inventering och dokumentation	2004
3 Skara	Säkerhet i kyrkor – inventering i Falköpings pastorat 2004-06	2004
3 Skara	Inventeringar liljestenar i stiftet	2003-2004
3 Skara	Skapa kyrkobeskrivningar med hjälp av bebyggelseregistret	2003-2004
6 Växjö	Förslag till mall för vård- och underhållsplan. 2003-10-27	2003
6 Växjö	Vård- och underhållsplanering, Råd och anvisningar från Växjö stift. Antagna av stiftsstyrelsen 2003-12-11	2003
6 Växjö	Skadeinventering för Växjö stift, Slutrapport med analys och strategier, Jönköpings läns museum 2003:33	2003
7 Lund	Föreskrifter för upprättande av vårdplan och vårdprogram för Lunds stifts samfälligheter... 2001-11-28, rev 2003-06-06	2003
8 Göteborg	Redovisning av enkäten rörande vård- och underhållsbehovet...	2003
8 Göteborg	Råd och riktlinjer för upprättande av Vård- och Underhållsplaner, antagen av stiftsstyrelsen 2003-12-09	2003
8 Göteborg	Triumfkrucifix, Delrapport från projektet Medeltida inventarier och kalkmålningar i Hallands kyrkor, Inga Lindén Nilsson Tryckning 2005. Samfinansiering med länsstyrelsen i Hallands län	2004
10 Härnösand	Riktlinjer för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning 2004 Ant. av stiftsstyr. 2003-02-25	2003

Bilaga 3. Arbetsläget för inventeringsinsatser, karaktärisering och vård- och underhållsplanering m.m.

Karaktäriseringar m.m. enligt enkätuppgifter från stiftet jan. 2005

<i>Stift</i>	<i>Antal färdiga</i>	<i>Antal i princip "färdigställda"</i>	<i>Antal beviljade, "pågående"</i>	<i>Antal planerade 2005- Anm</i>	
<i>Karaktärisering, begravningsplats</i>					
2 Linköping	57	22			
9 Karlstad			8	8	
Summa	57	22	8	8	
<i>Karaktärisering, kyrka</i>					
2 Linköping	17	76			
4 Strängnäs	58	43	39		Införs i databas 2005-2006
9 Karlstad	22		39	40	
10 Härnösand		50	65	68	
11 Luleå	30	40		20	Utförs av länsstyrelsen
Summa	127	209	143	128	
<i>Karaktärisering, kyrka och begravningsplats</i>					
1 Uppsala	70	116	41	87	Ingår i Vou-planerna
3 Skara	195	84	160		
5 Västerås	15	53	88	0	
8 Göteborg		200	200		
13 Stockholm			37	72	
Summa	280	453	426	159	
<i>Andra inventeringsdokument</i>					
1 Uppsala			6		Kyrkogårdsinventeringar
8 Göteborg	9		11	21	Kyrkogårdsinventeringar
8 Göteborg			9	28	Trädvårdsplaner
10 Härnösand		50	65	68	Statusinventeringar, kyrkobyggnad
10 Härnösand				40	Inv. inventarier, installationer

Vård- och underhållsplaner enligt enkätuppgifter från stiftet jan. 2005

<i>Stift</i>	<i>Antal färdiga, antagna av förvaltare</i>	<i>Antal i princip "färdigställda"</i>	<i>Antal beviljade, "pågående"</i>	<i>Antal planerade 2005- Anm</i>
<i>Vård- och underhållsplan, begravningsplats</i>				
2 Linköping	10		34	41
3 Skara	27		19	
4 Strängnäs	1			
5 Västerås	4		1	
10 Härnösand				4
11 Luleå				
13 Stockholm	1		2	7
summa	43		56	52
<i>Vård- och underhållsplan, kyrka</i>				
1.Uppsala	10			
2 Linköping	46		80	69
3 Skara	15		80	
5 Västerås				
7 Lund	85	30	86	74
8 Göteborg	14	20	1	20
13 Stockholm	39		10	18
Summa	209	50	257	181
				15 av antagna översiktliga, kompletteras
<i>Vård- och underhållsplan, kyrka och begravningsplats</i>				
1 Uppsala	70	116	41	87
4 Strängnäs	23	29	44	41
5 Västerås	50		77	15
6 Växjö		10	230	200
8 Göteborg	2	1	19	42
10 Härnösand				40
11 Luleå	134			översiktliga
12 Visby	2	7	3	14
13 Stockholm	4		5	6
Summa	289	163	419	445
<i>Vård- och underhållsplan, övrigt</i>				
2 Linköping	1		10	19
				Vou-planer klockstaplar etc

Bilaga 4. Kalender 2004

Stilarna anger: **Fastslagna tidpunkter**, egna aktiviteter, *kurser mm händelser*

Kae= kyrkoantikvarisk ersättning, Kbb= kyrkobyggnadsbidrag

KF= Kyrkofondens styrelse, KFAU= dess arbetsutskott

<i>När</i>	<i>Aktivitet</i>
2003-11-30	Sista dag för församlingarnas ansökningar kae och kbb för 2005
2004-01-19	<i>Kyrkorummet som tidsspegel, konferens i Stockholm</i>
2004-01-22	<i>Centrala samrådsgruppen, möte i Uppsala</i>
2004-01-31	Länsstyrelsernas yttrande över 2005 års ansökningar, ke och kbb
2004-02-19	<i>Riksantikvarieämbetet. Seminarium on stöld av kyrkliga inventarier</i>
2004-02-27	KFAU, rapport över 2003 till regeringen
2004-03-10	Överläggning med stiftens referensgrupp om PHS
2004-03-05	Information om PHS vid stiftens kanslichefsmöte
2004-03-15	KF, beslut om rapport över 2003 till regeringen
2004-03-29	<i>Centrala samrådsgruppens au</i>
2004-03-31	Stiftens ansökan om ram för 2005 för kae och kbb
2004-04-01	Svenska kyrkans redovisning till regeringen om samverkan och kae 2003
2004-04-19 -20	Uppföljningsbesök Lunds stift, ersättning till uppvärmning och kalkmåleriseminarium i Malmö. RAÄ-deltagande.
2004-04-27	<i>Stiftshandläggarmöte i Uppsala</i>
2004-04-30	Riksantikvarieämbetets yttrande över ramfördelning för kae och kbb för 2005
2004-05-11 -12	<i>Centrala samrådsgruppens konferens i Uppsala</i>
2004-05-12	<i>Centrala samrådsgruppen, Uppsala</i>
2004-06-04	KF, fördelning av beslutsram för 2005, kae, kbb
2004-08-19	Uppföljningsbesök Växjö stift, Kalmar Domk:a och Ryssby k:a
2004-09-06	<i>Centrala samrådsgruppens au</i>
2004-09-10	Sista dag för stiftens beslut om fördelning av kae 2005
2004-09-15	Utbildningsdag för stiftshandläggare i PHS
2004-09-23	Uppföljningsbesök, Uppsala domkyrkoförsamling
2004-09-23	Uppföljningsbesök, Stockholms storkyrkoförsamling
2004-10-06	<i>Centrala samrådsgruppen, Stockholm</i>
2004-10-07	Uppföljningsbesök i Linköpings stift, Linköpings domkyrkas restaurering, Vreta kloster, ruinarbeten. RAÄ-deltagande
2004-10-13	<i>Stiftshandläggare- och länsstyrelsehandläggarmöte i Uppsala</i>
2004-10-14	<i>Stiftshandläggarnas eget möte i Uppsala</i>
2004-11-04	Uppföljningsbesök, Skara Stift, brandåtgärder mm, Habo kyrka tillsammans med RAÄ.repr.
2004-11-10	KFAU, lägesrapport inför 2009 och beslut om centrala projekt
2004-11-18	DaCapo Mariestad, takstolsprojektet, kalkputsprojekt
2004-11-22	KF, lägesrapport inför 2009 och beslut om centrala projekt
2004-11-26	Kyrkokansliets samverkansgrupp kulturarv
2004-11-31	Sista dag för församlingarnas ansökningar om kae 2006
2004-12-13	Presentation av underlag för kyrkokansliets organisation av kulturarvsarbetet